

Elżbieta Kielman

dplomowana nauczycielka języka polskiego

doradca metodyczny we Wrocławskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli

**OPINIA O PROGRAMIE NAUCZANIA *NOWE SŁOWA NA START*
PRZEZNACZONYM DO NAUCZANIA JĘZYKA POLSKIEGO
W KLASACH IV-VIII SZKOŁY PODSTAWOWEJ**

Autorka: Marlena Derlukiewicz

Wydawnictwo Nowa Era Spółka z o.o. Warszawa, 2017

Program nauczania *Nowe słowa na start* jest zgodny z podstawą programową kształcenia ogólnego z 14 lutego 2017 r. (Dziennik Ustaw z 24 lutego 2017 r., poz 356). Uwzględnia wymagania przedmiotowe z języka polskiego, cele kształcenia oraz zalecane warunki i sposoby realizacji podstawy programowej, jest dostosowany dla uczniów klas IV-VIII szkoły podstawowej.

UZASADNIENIE

Program przeznaczony jest do nauczania języka polskiego w wymiarze pięciu godzin tygodniowo w ciągu pięciu lat kształcenia w szkole podstawowej. Przygotowano go dla uczniów o różnych potrzebach edukacyjnych. Nauczyciele znajdą w nim wskazówki metodyczne, między innymi: jak realizować program nauczania, jakie metody i techniki zastosować, jak indywidualizować pracę, jak skutecznie i interesująco nauczać języka polskiego.

Integracja treści nauczania

Materiał nauczania w klasach od IV do VIII uporządkowano w siedmiu blokach tematycznych, które odpowiadają przyjętym w podstawie programowej kluczowym wartościom, takim jak prawda, dobro, piękno, szacunek dla człowieka, szacunek dla przeszłości i tradycji literackiej jako podstawy tożsamości narodowej. Przyjęta koncepcja nauczania tematycznego i spiralnego umożliwia pogłębianie zagadnień odpowiednio do wieku uczniów, ich rozwoju intelektualnego, emocjonalnego i społecznego. Sprzyja temu integracja literackich, kulturowych i językowych treści nauczania, co opisano szczegółowo w rozdziale 3. *Materiał nauczania "Nowe Słowa na start" wraz odniesieniami do podstawy programowej*. Każdy rozdział stanowi spójną całość tematyczną, uwzględniającą przyjęty w podstawie programowej układ treści nauczania:

I Kształcenie literackie i kulturowe

II Kształcenie językowe

III Tworzenie wypowiedzi

IV Samokształcenie

Każdemu rozdziałowi przypisano lektury obowiązkowe i uzupełniające, zalecane do realizacji zgodnie z wyborem nauczyciela i zainteresowaniami uczniów. We wszystkich rozdziałach umieszczono również treści szczegółowe, odsyłające do podstawy programowej. Dzięki temu nauczyciel otrzymuje spójną, wyrazistą, zintegrowaną propozycję realizacji wymagań programowych.

Cele kształcenia i wychowania

W rozdziale 2. *Cele kształcenia i wychowania* zaprezentowano cele spójne z wymaganiami podstawy programowej. Zastosowano podział na cele kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności, postaw i wartości. Dzięki temu nauczyciele otrzymują wyrazistą, klarowną informację, czego uczniowie powinni się uczyć. Wiedza, umiejętności i postawy wzajemnie się przenikają i dopełniają, są istotnymi czynnikami wielostronnego rozwoju młodych ludzi. Wśród wymienionych celów znajdują się nowe, wprowadzone do podstawy programowej kształcenia ogólnego, np.: zapoznanie uczniów z podstawowymi zasadami retoryki, przekazanie najważniejszych informacji o epokach, w których tworzyli pisarze polscy i obcy, zachęcanie do czytania, wdrażanie do samokształcenia.

Retoryka

W programie nauczania Nowe Słowa na start starannie opracowano kształcenie kompetencji językowych, w tym poznawanie zasad retoryki, w szczególności argumentowania oraz rozpoznawania manipulacji językowej. Zagadnienia retoryki, wprowadzone do programu szkoły podstawowej, są nowością i będą wymagały od nauczycieli szczególnej uwagi i opracowania narzędzi do uczenia sztuki dobrego mówienia. Zadania retoryki opisano w obszarach kształcenia językowego i tworzenia wypowiedzi. Dzięki ich realizacji uczniowie będą mogli w lepszym stopniu doskonalić logiczne myślenie, spójne, rzeczowe wypowiedzanie się w mowie i piśmie.

Upowszechnianie czytelnictwa

Atutem programu jest wyeksponowanie kompetencji czytelniczych uczniów, zwłaszcza że w preambule nowej podstawy programowej poświęcono czytaniu kilka akapitów skierowanych do nauczycieli wszystkich przedmiotów. W rozdziale 6. *Sposoby rozwijania kompetencji czytelniczych. Upowszechnianie czytelnictwa* nauczyciele znajdą wiele wskazówek i rozwiązań metodycznych przydatnych do nauki aktywnego czytania, motywowania do czytania czy upowszechniania czytelnictwa wśród uczniów niechętnych czytać. Zaproponowane teksty literackie to wszystkie lektury obowiązkowe oraz pozycje z listy uzupełniającej. Wybrano fragmenty opowiadań i powieści stanowiących kanon światowej literatury dziecięcej i młodzieżowej oraz utwory cenionych polskich twórców. W programie wskazano również propozycje najnowszych książek, lektur uzupełniających spoza podstawy programowej, przeznaczonych dla dzieci i młodzieży i chętnie przez nich czytanych.

Podręczniki

Jeden z rozdziałów poświęcono budowie podręczników z serii *NOWE Słowa na start*. Odpowiadają one przyjętej w programie nauczania koncepcji edukacyjnej. Każdy podręcznik zawiera siedem rozdziałów skoncentrowanych wokół najważniejszych wartości, opisanych w podstawie programowej oraz w programie nauczania. Uczniowie będą zdobywać wiedzę, doskonalić umiejętności i kształtować postawy, realizując materiał literacko-kulturowy powiązany z treściami z zakresu kształcenia kulturowego. Podręcznik zachęca uczniów do samokształcenia, oferując odpowiednio skonstruowane polecenia, ćwiczenia, podsumowania partii materiału. Zoperacjonalizowanym celem kształcenia opisanym w programie nauczania odpowiadają w podręcznikach polecenia do tekstów przygotowujące uczniów do egzaminu po ósmej klasie. Ponadto służą temu zamieszczone na końcu każdego rozdziału zestawy zadań doskonalących umiejętności programowe.

Wskazówki metodyczne

Mocną stroną programu jest rozdział 5. *Procedury osiągania celów*. Zaprezentowano w nim rozmaite metody i techniki nauczania, dzięki którym uczniowie mają możliwość poznać i polubić język ojczysty. Opisano różnorodne metody aktywizujące, eksponujące i podające, dostosowane do różnych stylów uczenia się i wzorców myślenia, rozwijające kreatywność, uczące samodzielnego myślenia, rozwiązywania problemów, wyrażania opinii, podejmowania decyzji. Wśród nich na uwagę zasługują metody rozwijające umiejętności logicznego, skutecznego przekonywania, dobrego mówienia, kulturalnego dyskusowania, czyli związane z retoryką. Opisano również metody programowane z wykorzystaniem TIK, łącznie z podaniem dziewiętnastu bezpłatnych programów komputerowych do wykorzystania na lekcjach języka polskiego i zajęć pozalekcyjnych.

W programie umieszczono również wskazówki dotyczące indywidualizowania pracy z uczniami zdolnymi oraz mającymi trudności w uczeniu się, aby każdy mógł skutecznie pracować i osiągnąć sukces na swoją miarę.

W rozdziale 7. *Zakładane osiągnięcia uczniów* sporządzono zestawienia osiągnięć na zakończenie klasy VI oraz VIII. Dzięki temu nauczycielom łatwiej będzie planować pracę i oceniać postępy wychowanków. Rozdziały 8-10 poświęcono problematyce oceniania, w tym oceniania kształtującego i ewaluacji. Zaproponowano konkretne rozwiązania, np. kryteria oceniania pracy w zespole, dyskusji klasowej czy głośnego czytania. Przybliżono zasady oceniania kształtującego i podsumowującego, zwracając uwagę na praktyczne rozwiązania, np. NaCoBeZu, formułowanie pytań kluczowych, informację zwrotną. Na zakończenie podjęto tematykę ewaluacji programu nauczania, zwracając uwagę nauczycieli na konieczność przeprowadzania badań postępów uczniów w trakcie realizacji programu i na koniec etapu kształcenia. Wszystkie materiały,

wskazówki, porady zostały starannie dobrane i przemyślane, opracowane zgodnie z aktualnym stanem wiedzy naukowej, w tym metodycznej.

Podsumowanie

Program nauczania *NOWE Słowa na start* jest rzetelnie opracowaną, nowoczesną, spójną koncepcją kształcenia polonistycznego, dostosowaną do pracy z dziećmi i młodzieżą szkoły podstawowej. Uwzględnia wymagania opisane w podstawie programowej, akcentując nowe treści dotyczące retoryki, czytelnictwa, samokształcenia oraz integracji treści kształcenia. Jest programem otwartym, umożliwiającym realizację wymagań koniecznych i jednocześnie dobór treści według potrzeb i możliwości uczniów. Proponuje ciekawe, starannie opracowane rozwiązania metodyczne, z których chętnie skorzystają młodzi, rozpoczynający pracę nauczyciele oraz doświadczeni pedagodzy. Realizacja programu umożliwi uczniom odniesienie sukcesu na egzaminie po VIII klasie i dobre przygotowanie się do dalszej edukacji.

Elżbieta Kielman

Wrocław, 28 marca 2017 r.